

م د حل الى بونه العبد العوالي

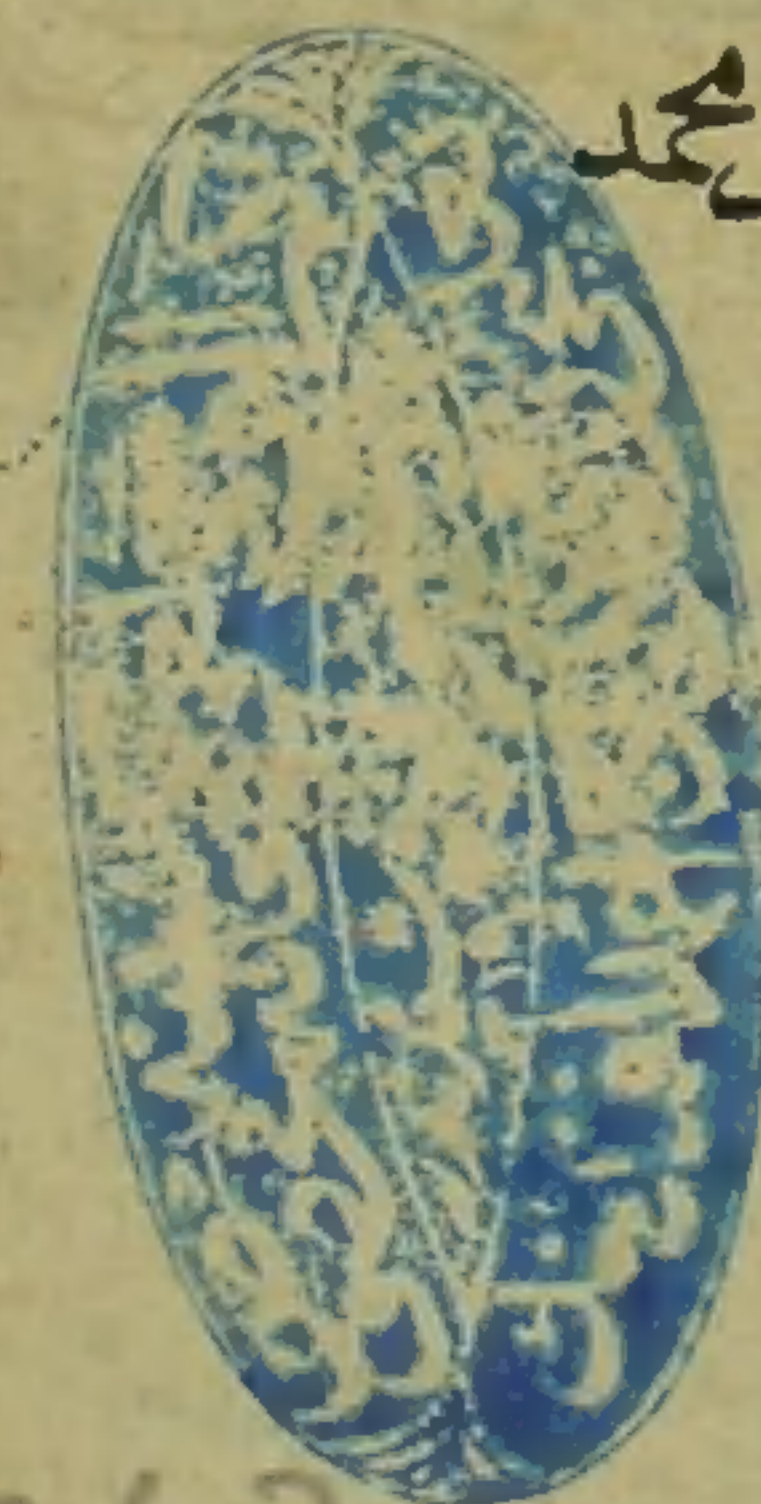
بسم الله الرحمن الرحيم

والله اعلم

نواحه فادى

صاحب محمد

صاحب محمد 7846

3263

الحمد لله

بوحایف بر لطایف تویدنه داعی باعث و مضمون مکنونند
 مدح و مدح اولان عوارف معارفک تمیده مسبب حادث
 اول اولدی که ارباب فضل و اصحاب معرفتدن بر جماعتیکه
 میدان فرسک فارسلی ایدیلر لغت فارسیده آخ کلمه یه
 لاحق اولان حرف یانگ خصوصنده مناظره اولندی اثنای
 محاوره ده حاضر لرون فرضه مقامده فرصت کلامه ناظر لرون
 برسی اول مغیلریش نوعه که **وحدت و نسبت و خطاب**
و تنگیه و مصدریه در مخمور دیدی فقیر ایتدم او ندن زیاده در
 بلکه او ندن زیاده در او ندن صکره مصدریه مذکور جو فک معانی
 سندن و کلمه دیدیم بود دعوی به معنی طلب ایدیلر مدعی مذکورک

Şehinşahiye U. Kütüphanesi

İzmir

(No.)

704

تمام

تمام عهد سندن خلاص اولیجاق مذکور جماعتیکه پکندن بر منصفی
 که کمال نضافه متصف ایدی ایتدی سز که بزم مثله علامه زحمتیک
 اهل مکه ایدله اولان قضیه سیدر اول قضیه نک اصلی بودر که شول
 وقتن که مذکور یکنانه زمان فایق نام کتابنی که لغات غریبه
 غریبه پی جامع در مرزبور کتاب مستطابی الله الی و حرم محترمه
 چقدی دخی ایتدی **یا معاشر الاعراب خذوا لکم من رجل عجمی**
 پس اول جماعتیک که خلاصه نکس ایدیلر خلاص او زر نه التماسکر
 باعث اولوب تقریر اولنان مقاله ترتیب و تهذیب اولدی
 بواسطه حادث او زر نه تصویر اولنان رساله صورت
 تعبیر و سمت تحریر بولدی **مقدمه** یا بومقدمه مفهوم اولسون که
 لغت فارسیده آخ کلمه یه لاحق اولان حرف یا اوج جسندر
 بر جسنی حروف مباینند نذر بر جسنی ده و و ف معاینند نذر بر جسنی
 دخی و و ف زواید حروف مباینی شول و و ف در که بسایط

از نسخ
 کاتب
 سزاوارت
 سید

کلمات که وسایط بیان معانی را و نردون مرکب و لورنگ
سرای ترکیبی اول و اوله صورت ترتیب بولور اول حرف
ارده باشقه دلالت مستقل وضع اوله بلکه موضوع اولان
لفظ و الگ جزو لوقع اولور لریایی نی کبی که قاشک
اسمیدر حرف معانی شول حرف در که بسایط کلمات تک ترکیبند
داخل کلمه و صوره و دلالت غیره تبعیضی یوقدر بلکه اولورک
دخی باشقه دلالتی مستقل وضع لری واردریایی نی کبی که حرف
نی در حرف زواید شول حرف در که غرض اولورک ایرادن
معنای دلالت و کلمه بلکه فایده ازو یا تخمین لفظ و سهولت
تلفظ در **مثلا** ابا ابی ابره ویر لراصلی بلانی بره در **بیت** شنیدم که
روزی ابا آن جمال بیامد بفتح و حسن و دلالت که افراسیاب آن
ابی مغیره و نکیس را کرده برره کدر که اسباط او خایند و فحل
ابراقتا بنده و ده کل گاه اولور قناعت مقامنده اشباع چون

الف زیاده ایدر لرنه که شاعرک بو بیتنده ظاهر در **بیت** بهشی
درون بر مثال سمندر سمیدون باب ندر و چون نهنگا الف
زیاده اند و کلر نلین با دخی زیاده ایدر ل **مثلا** بنیر لراصلی نیزه
بیت بدو گفت کای داد کستره عزیز ندیده جهان چون تودا
بنیر **قاعده** جنس نشاندن اولوب از کلمه به لاحق اولان حرف یا
ایکی نوع در برسی اسم مصطلح در اونک مستقل وضعی و دلالتی اولور
عینین مستقل مدلولی دخی واردریایی خطاب کبی که لسان عربیده کبی
ضمیمه متصل مرفوع معنای در نه که بیان اولسه کر که برسی دخی حرف
مصطلح در که اونک مستقل وضعی و دلالتی واردر اما مستقل مدلول
یوقدر بلکه مدلولی غیرک مدلولی ضممنده ملحوظ اولور یایی و صفت کبی
مذکور حرف و صفت موصوف را رسنده بر نسبت غیر مستقلة
دن عبارت در نه که و چه عیان اولسه کر که **لفظ** جنس اولدن و
جنس نشاندن اولان یا نک اصول معانی سی طعوز در **خطاب**

مقامند اول حرف محذوفی اظهار ایدر لر با اولسون یا
 اولسون مثلاً **پادشاه ایران و چلیپاش** دیر لر توصیف مقامند
 دخی اول حذف اولن حرفی ایدر لر مثلاً **پادشاه ستمگر و چلیپا**
سیمین دیر لر **قاعده** اسم جامدا و ج قسمدر بر قسمی ذات محض
 اچون وضع اولمشدر مدلولنده اوندن زایدنه یوقدر **زر**
 کبی بر قسمی دخی وصف حرف اچون وضع اولمشدر مدلولنده اون
 دن زایدنه یوقدر **شکیب** کبی **قسم ثالثی** ذات موصوفه اچون
 وضع اولمشدر مدلولنده ذاتدن زیاده بر وصفه که اول ذاتله فایم
 اولور و لالتی وارور **مرد** کبی معنای رجولیت که لسان ترکیده او
 ندن اتر لکله تعبیر ایدر لر بر وصف زایدور لفظ مروده و لفظ رطله
 تقیمنا اول وصفه دلالت وارور معنای وصفیه دلالت ایدن حرف
 یا اسم جامدک بو قسمند داخل اولور مثلاً **مردی و سیدی** دیر لر اول
 ایکی قسمند داخل اولور **زری و شکیبی** دیر لر **زیبی و میوب زیبایی**

دید کلرینک سیری بورا دن ظام اولدی **قاعده اخری** اسمک
 آخرنده بای ساکنه اولسه اول اسم کرک جامدا اولسون **خواجه**
 کبی کرک مشفق اولسون **زند** کبی اول اسم بای وصفیت لاحق
 اولیجاق آخرنده برکاف عی زیاده ایدر لر مثلاً **خواجهکی زندکی**
 دیر لر **فایده** اسم مشتق که آخرنده بای ساکنه اوله اسم مفعول و ملق
 لازم و کلدر اسم فاعل دخی اولور **دهند و خشنده** کبی نته که
بیت بوسه بخشد مارازان دهن • باچین تنگی زنبی خشنده کی
قاعده مذکور بای ساکنه اسم فاعله لاحق اولیجاق اول فون ساقط
 اولور مثلاً کرده دیر لر **فایده** لسان عربیده مصدر اصلدر فعل ماضی
 و فعل مضارع و سایر مشتقات اوندن اتخاذا و لنور حرف زیاده
 ایتیمکله فعل مضارع ده کی کبی یا حرکت زیاده ایتیمکله فعل ماضی ده کی
 الا امروده که اونک اتخاذا مصدر دن گاه اولور نقصله اولور مثلاً
کان دن **کن** امر کلور اما لسان فارسیده امر برعکس در فعل مضی

اصل در مصدر او کاتابع در **مثلا** کرد که فعل ماضی در آفرنده نون
 زیاده ایتمکله مصدر او لور **فایده** تفصیل سابقین ظاهر اولدی که
 مذکور حرف یا معنای مصدریتی افاده ایتمز ایتمش زیرا اسماء
 جا مدده اول معنی بولمزلغت فارسیده اول معنایی افاده
 ایدن نون ساکنه در که آخر فعل ماضی یا لاحق اولور بونون
 مصدریه نک مدلولنک اول بای و صفتیک مدلولنه بعضی موده ده
 زیاده قربی اولما غین حرف اولی نک مدلولنی حرف ثانی نک
 مدلولی صانور **مثلا** شکیبیده نده اولان معنای مصدری **شکیبایی**
 اولان معنای و صفت مشتبّه در ارالرنده فرق دقیق در تدقیق
 نظر و تحقیق اصول و قواعد اینجه ظاهر اولمز **مثلا** مذکورک وجوه
 ریفته صرف فکر و امعان نظرایدیجک اول اشتباه زایل
 اولور **مثلا** شکیب اول حالتک اسمی در که لغت عربیه ده اوکا
 صبر دیر **شکیبا** صبر لور در **شکیبایی** صبر لور لغت **شکیبیدن** صبر تنگ

لکدر **شکیبیدن** صبر ایچی در **شکیبیدن** کی صبر اییدیجک در معنای **ثبات**
 که نسبت در او فی افاده ایدن حرف یا آخر کلمه یا لاحق اولور
 اول کلمه نک مدلولنه نسبتی افاده ایدر مدلولنک مجموعین
 بر وصف نسبی حاصل اولور ترکیبی که طایفه ترکیب منسوب
 دیکدر **قاعده** مذکور معنایی افاده ایدن حرف یا اسم مفزده
 لاحق اولد و غنیلین اسم مرکبه ده لاحق اولور **مثلا** **دیر** و **دیر**
 دیر **رود** دره در آفرنده کی کاف تصغیر اچو ندر **مردک** ده کی
کنیزک ده کی کاف کی **کنیز** قرنا قدر **کنیزک** قرنا جقدر **فایده** مذکور
 حرف یا کاه اولور اوج کلمه دن مرکب اولان اسم لاحق اولور
دخترکی **شب** پر کی کی شب پر مرکب در شب ظاهر کجه در پراوچی
 شب پرک معنایی کجه اوچی دیکدر مراد یاره سه در **دختر** ده مرکب
 دختر کردن ترکیب اولیجاق ایکی تانک بریسی حذف اولور
 اجتماع مثیلین ده ثقلت اولد و غنیلین او تری دختر **قر** و **دینت**

معنا سینه نته که بو بیده واقع در **بیت** جز از دخت او نیست
 زیبای من. بدوشاه روشن کنزرای من **تر** ادات تفصیل در
 لغت فارسیده افعول تفصیل صیغه سی یو قدر اول معنایی ترکیبیه
 ادا ایدر لغتی معنی و تفصیل قصد الله را اول معنایه و آل ولان
 اسمک اخره مذکور اداتی الحاق ایدر **مثلا کمره** **فروتر** ویرلر
 اکسک لکده ار تو قلن ده بنه نک فضلنی بیان الله **لر فایده**
 مذکور ادات کاه اولور تنقیص معنا سنده ده استعمال و لنور
 احد ضیعی آخا چون استعاره طریقیه مثلا یوز که **انکشتی** ویرلر
 اصلی انکشت تر در دخت ترکیبی تا حذف و لمشدرا خنده غی
 یا بای نسبت در باش بر مفعول قلن یوز که انکشتی و یجک ترده
 استعاره اولور دخرده کی ترده تنقیص چون استعاره او نمشد
 بو تقدیر به دخترک و کی کاف تصغیر دن مراد تلطیف اولور زیرا
 معنای تصغیر و چه مذکور او زرنه عبارت تر دن حاصل و لمشد

معنای واحدی ادا چون یکی اداتی بر کله ده جمع اینم **لر فایده**
 نته که لغت عربیده صیغه تصغیر استعمال اولان بر لوده حقیقتا
 صغر بولمق لازم دکدر کاه اولور فی الحقیقه کبیر ایکن تحیر اصیغه
 تصغیر له تغییر ایدر کاه اولور احد ضیعی آخا چون استعاره طریقیه
 تعظیم برنده صیغه مذکوره استعمال ایدر کاه اولور اول صیغه یله
 تلطیف قصد ایدر لغت فارسیه ده ده کاف تصغیر استعمالی
 اول منوال و زرنه در **فایده آخی** ادات تصغیر له صغر مقدارندن
 تغییر ایدر و کمر نلین قصور شاننده او کله تغییر ایدر **مثلا** کوز لکه که
 کور مک مرند نه نفع عامی و دخل تائی و ارا یکن اول خصوصه کوز
 دن قصوری اولد و غندن او تر **عینک** ویرلر نته که **بیت**
 بر دیده عینکی نم چون موسم دیدار شد. در آرزوی روی
 تو بنکر که چشم چار شد **قاعده** لغت فارسیه ده دلالت وضعیه
 حبیله قطعا معنای صغری افاده ایدر عبارت چه در اخر کله به

لاحق اولور اول کلمه نک مدلولنده صغر معنای فاده ایدر
مثلا کوچک باغ کوچک بوغ و یک برده باغچه بوغچه ویرلر
 باغک لطافتدن تغییر قهقهه لادات تصغیر کتور لر باغک
 ویرلر صغیردن خبر ویرسه لرا خونه مذکور عبارتی الحاق ایدر لر باغچه
 ویرلر **قاعده اخوی** مذکور حرف یا مفرد ده لاحق اولور جمع لاحق
 اولر **مثلا** ترکی ویرلر ترکانی و بجزلر مکرکه جمعیت دن علمیه نقل اوله
 اول وقتن یای نسبتک طوقی جایز اولور نته که لسان عربیده اوله
 اما جمع مذکور یا لاحق اولور **مثلا** لشکری ویرلر سپاهی ویرلر لشکر
 و سپاه جمع و کلدرا اسم جمع در لسان عربیده کی قوم کی رهط کی
فایده کیانی ده کی با خنروانی ده کی یادی بای نسبت در اما الف
 نون جمع اچون و کلدرا بلکه اول حرفلرک زیاده قاعده لسان عرب
 اوزر نه تغییرات نسب و نذر **قال الامام المظفری** فی المیزان اسکندر
 حصن علی ساحل بحر الروم و ثوب اسکندرانی منسوب الیهما .

والالف والنون من تغییرات النسب **وقال** فی موضع آخر من
 التّغییرات الشّاذّه منحنی الی منحنی و اسکندرانی الی اسکندریه **فایده اخ**
 لسان فارسیده الف و نون علامت جمع در اما مخصوصه جسم
 نامیه انساننده حیوانی ده بناتی ده اول اوله جمع ایدر لر **مثلا**
مردمان کاوان درختان ویرلر جماده مذکور ادات ایراد اولنر
سنگان خاکان ویرلر بلکه **سنگها و خاکها** ویرلر بایله الف و نون
 لسان فارسیده ادات جمع در عمومی وار در جماده ده استعمال
 اولنور بناتده حیواننده انساننده استعمال اولنور و غنیلین **مثلا**
کله اسبها لشکرها ویرلر **تتمه** تورانی ایرانی ویرلر توران اصله
 جمع تور در تور نسلدن اولان طایفه نک علمی اولمشدر اول طایفه
 نک اولو کسه **توران شاه** ویرلر **ایران** اصله جمع ایدر که ایرج
 دن ترخیم اولمشدر و ایرج فرید و نک او غوللر ایدر ایران ایرج
 نسلدن اولان طایفه نک علمی اولمشدر اول طایفه نک او کونه

ایران شاه و **دیرلر شاه** لغت فارسیه ده اولو معناست
 بیوک دانه **ی شاه** دانه و **دیرلر** اولو کدانه **شاه رخ** و **دیرلر رخ**
 کر که نذر **قاعده اخوی** توران شاه ایران شاه اصلی شاه
 توران شاه ایران در اضافتدن علمیه نقل و لیجاق مضاف الیه
 تقدیم اولور **مثلا** میران شاه و **دیرلر** اصلی شاه میران درگاه اولو قطع
 اضافت اکتفا ایدر لرمضاف الیه تقدیم ایتمز لریزده **قورلر مثلا**
 خواجه سرای **دیرلر** اصلی خواجه سرای در سر آیده ده و **دیرلر** سر آیده
دیرلر قاعده نسبت ایکی در لو در برسی نسبت لازم در که متغیر و متبدل
 اولمز برسی وخی نسبت غیر لازم در که متغیر و متبدل اولور مذکور
 حرف یانک مدلولی اولان نسبت نسبت مطلقه در لازم اولسون
تازی ده اولان کی غیر لازم اولسون **کتابی** ده اولان کی دین
 سماوی دن دین غیر سماوی یا انتقال جایز در اول سبب دن کتای
 کتابه نسبت نسبت غیر لازم در **فایده** تاز اسم مصدر در تازیدن

تاز اسم مصدر در اولد و غنیلن تازیدن تازندن چایک در شول
 آت که اونده اول حالت اوله اوکا تازی و **دیرلر** که بو بیتند مطلق
بیت خرو در اچنان چایک بنیم که بر تازی سواران بنشینم
تازی عربی معنی سنده ده کلور **تازی دوری** دیری ضحاک تازی
 عبارتنده کی تازی بو معنایه در بوراده ده یانک مدلولی اولان
 نسبت نسبت لازم در **قاعده اخوی** لغت فارسیه نسبت لازم
 بخصوصها آخر اسم لاحق اولان باء سکنه دلالت ایدر روزه ده
 مابکی **روزه** اوریج در **روزی** کونلکدر اوریجک اختصاصی واردر
 کوننده که معنای روز در نسبتی نسبت لازم در اول سبب دن
 اوکا تخصیص ایتشدر اما کونلکک اختصاصی یوقدر کوننده لیکن
 فی الجمله نسبتی واردر اول سبب دن اوندن یا یله اکتفا ایتشدر در
 دسته ده کی باوخی اول با در هوان دو که جمله دسته دید و کلری
 دسته که ال در اختصاصی اولد و غنندن اوتری در **دیده** ده کی باوخی

اول با در دیده دیدن اسم مصدر در گفت گفتن اسم مصدر
 اولدوغی کبی کوزه دیده دیدگی مذکور اسم مصدر ک معناسنه
 انتسابی خاص ولد و غندن اوتری در **دوده** ده کی با دخی اول
 با در **دود** دوش در او ک نسبت مخصوصه سی ولد و غندن او جان
 دوده دیر **ساره** ده کی با دخی اول با در **ساره** دیر در او کا
 اختصاص ولد و غندن اوتری کله پوشه ساره دیر لرنه که بو
 بیتده واقع در **بیت** ز ساره مند وینی بر گرفت بر منه سرو
 دست بر سر گرفت **فایده** سر کو تری باش در سار و پیر صیلد یکی
 سنگ و چه مذکور اوزرنه فرقی بو بیتدن ظاهر در **بیت** سر کش
 بد از مشک سار و فر **فر** وزنده جهت چو شمس و **قر روی** سر
 داخل در سار دن خارج در نه که بو بیتده ظاهر در **بیت** کوی که
 زر کریت سیه سار سرخ روی در آهین دزی که سر روزنست
نمه شاخار بطاق دپسیده کو مسار طلع دپسی در چشمه سار

بکار ک منبعی در سار اوراده استعاره اولمشدر رخسار ده کی
 کبی که یکا غک ورتاسنده غی یوچه بر نه دیر **لر قاع** مذکور با
 اسم مفعول ده لاق اولد و غلین اسم مرکبه ده لاق اولور **مثلا**
 کو ساله دیر لر بر یاشنی کچمک کاوپچه به که ترکی دله او کا بوز
 دیر لر اصلی کا و ساله در بر یلدن تجاوزا تیموب طوغدوغی
 یله اختصاصی اولد و غندن اوتری بوز اغویه کو ساله دیر لر
قاعده **آخری** سته ده کی با دسته ده کی با دکلر بو با علامت
 صیغه مفعولدر که اخر فعل ماضی به زیاده ایدر لر اسم مفعول اولور
رسته شکسته **رسته** دیر لر رست فعل ماضی در رستن دن
 شکست ده فعل ماضی در شکستن دن حست ده فعل ماضی در خستن دن
قاعده **آخری** اخر کله ده کی با ساکن کاه اولور علامت صیغه
 فاعل اولور اما اول وقتن فعل ماضی به داخل اولر بلکه فعل مضارع
 جمعه لاق اولور **مثلا** یچ پورچی به رونده بلچی به دونده دیر رود

و دو فعل مضارع در رفتن و دیدن اخرنده لون
 ساکنک زیاد سی علامت جمع در داننده ده کی و خواننده
 ده کی با ده بود و دانند و خوانند فعل مضارع در دانستن و
 خواندن **قاعده اخفی** لغت فارسیده اخر کلمه به لاقی اولان
 با ساکنه کاه اولور و صفت عامه دن اسمیت خاصه به نقل اچون
 اولور **سبزه** ده کی نقشه ده کی پیروزه ده کی کلکونه ده کی زرده
 ده کی **سپیده** ده کی باکی سبز و صف عام در مریاشله اطلاق او
 لنور **سبزه** نباتدن نوع مخصوصک اسم خاصی در نه که بویتدن **غلام**
بیت به برجوشنی سبز چون نو بهار • بزیر ابلق تند چون روزگار
 سبزه توصیف اولان سبزه یله توصیف اولر **مثلا** برک سبز و نور
 برک سبزه دغز بلکه سبزه تر و نور آخونه بالاق اولد قدن صکاره صوف
 اولور صفت اولر **سپیده** دخی سبز کی وصف عام در مرقه سپید
 دیر **سپیده** خصوصیل صبح صادق اسم خاصی در صبح و فتنه

سپیده دم دیرنه که بویتده واقع در **بیت** سپیده دم که ششم
 حرم برای سرور شنیدم آیت تو بوالی الله از لب **حور کلکون**
 مرکب در بر جزوی کل در که معناسی مطلق چک در مخصوص چک
 مراد اولیجاق اضافله تعیین دیر لکل با دام کل زینق دیر لرنه که
 بویتده واقع در **بیت** کل زینق ولیکن ناشکفته میان یاسمین
 لاله خفته جزو آخری کوندر که ترکیده در لو وید کلری معنی دن عبارت
 در لو در لو ویک یک یرو ده بم کونا کون دیر ایکی در لو ویک یک یرو ده
 دو کونه دیرنه که بویتده واقع در **بیت** چوشته دید آن دو باد
 تنگ بسته • صبار ابرو و کونه رنگ بسته **قاعده** تشبیه و مبالغه
 قصد اید یک بم مشبیهی مشبه بهک جنسند و خال ایدروخی مشبهک
 اسمیله کون لفظی ترکیب ایدرو ده جمله اید مشبیهی توصیف اید **مثلا**
 کله تشبیه و مبالغه است کلکون دیر صویه تشبیه و مبالغه تشبیه کون
 دیرنه که بویتده واقع در **بیت** هر آنکه که تشنه شوی تو بکون •

بالای آن دشته **ابکون کلکون** وصف عام در بیان و لنان
 و چه اوزر نه کلکون اسم خاص در شوال آلت زینتک که عورت را
 آنکله یوز لرینی دوز لر نه که بوییده واقع در **بیت** رخ از کلکونه
 چون کلنار تر کرد • بیک خنده جهانی پرشکر کرد **فایده** خنده نک
 آخونده کی با دخی و صفیت عامه دن اسمیت خاصه به نقل
 اچون اولان با در غچه ده کی باکی خندیدن و غنجدن خند
 و غنجه اسم وصف مصدری در گویندندن و بوییدنن گویند بوی
 کی مقام توصیفه استعمال و لنور **تمه** بوی لغت مشترکه در وضع
 عالمه مذکور معنا چون اولند و غنلین وضع حاصله رایحه چون ده
 وضع اولشدر معنای ثانی سی مراد اولیجاق مقام موصوفه
 ایراد اول نور مثلاً بوی خوش و نور **فایده** **اخوی** پنجه ده کی هفت
 ده کی تنگ ده کی با ده مذکور با در پنجه مطلقاً بش در هفت بدیدر
 پنجه و هفت مخصوص سطر در معروف اولان سما لرا چون **تنگ**

مطلقاً یفته در تنگ خصوصیه بدوره نک مخصوص اسمیدر تنه بوند
 کی و کلد را و نده غی تشبیه اچوندر که سابقاً بیان اولیدر **جک**
 اوزد کنه تنه دیر لر حیوان تنی نه تشبیه ایدر لر تنه که بوییده ظاهر
بیت نخستین کیامی نماید درخت • تنه کیه دانکه کندهج سخت
قاعده مذکور با اسم مزوده لاحق اولد و غنلین اسم مرکبه ده لاحق
 اولور لوزینه ده کی و پنجاه ده کی و کر مابه ده کی و در و ازه ده کی
 و چارچوپه ده کی و انکشتوانه ده کی باکی و دستوانه ده کی باکی
 لوزینه مطلقاً با دام اچیلده اولان سنه در لوزه که با دام در انشاک
 اولد و غی اعتبار یله یایی نبتک آخونده نونک زیاده سنک و چی
 سابقاً بیان اولیدر لوزینه خصوصیه شکر بورکک اسم خاص در
 تجان مطلقاً نشاندراسته طون کشک بده ننده ظاهر اولور تجان
 خصوصیه اچی دید و کوری نشانک که استمه طون کشیدرک طوطا
 ظهور ایدر اسم خاص در کر ماب مطلقاً انبی صور کر مابه خصوصیه

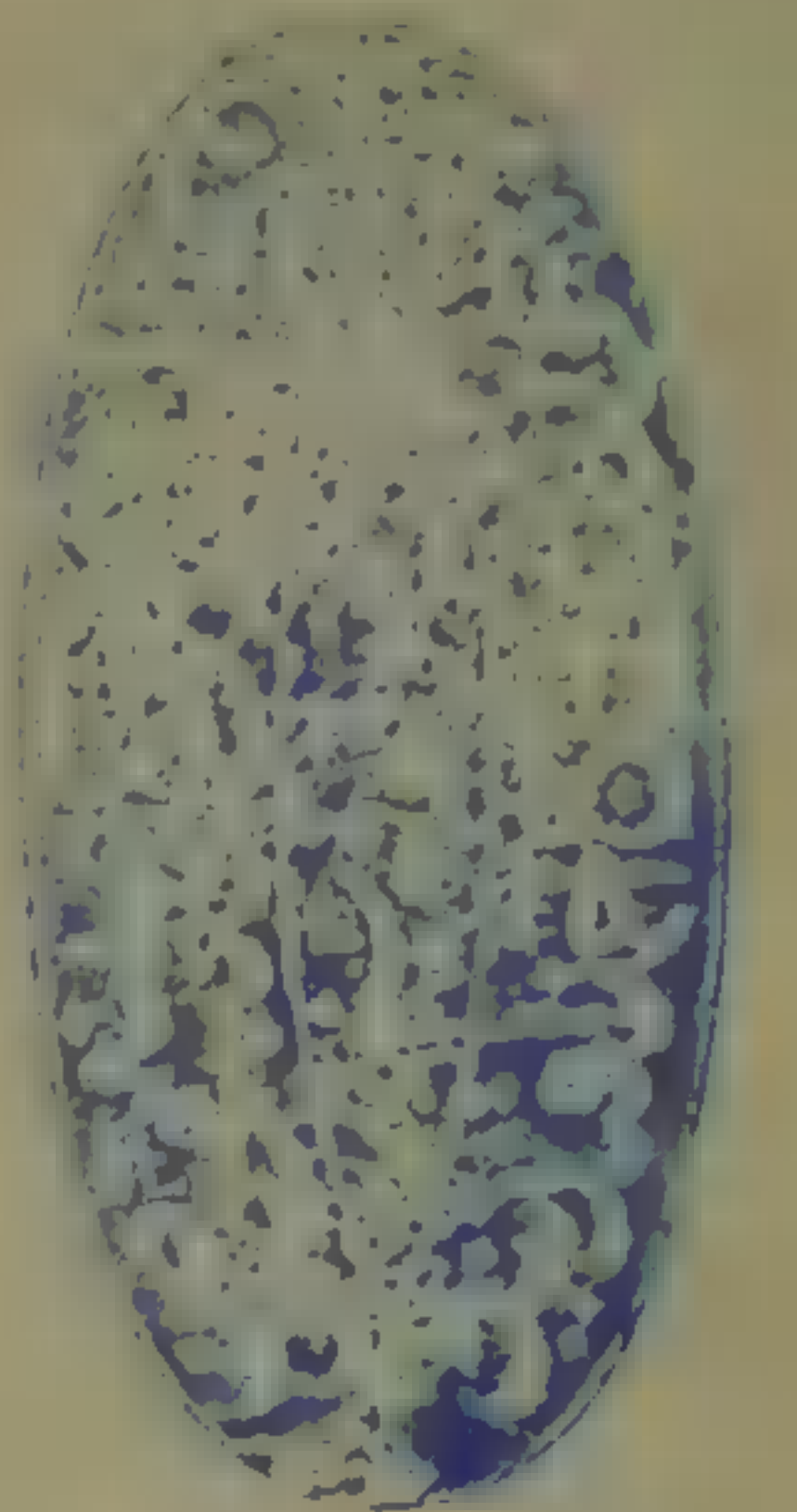

ایچونک اسم خاصی در درواز مطلقا اچوق قیودر اصلی در باز
 در درله بازون مرکبدر در قاپو در باز اچوق قدر در وازه خصوصیه
 قات سوز بیوک قاپونک اسم خاصی در چارچوب مطلقا دورت
 اخراج در چارچوب به خصوصیه چرچونه نک اسم خاصی در دستوانه
 وانکشتوانه نک اصلی دستبانه وانکشتبانه در با واد قلب
 اولمشدر خوشاوده کی کی لغت فارسیده بان حافظ معنانه
 قوریچی به دستبان باغ بگنه باغبان دیرلر دستوان و
 انکشتوان مطلقا ال صغلیان و بر مق صغلیان در دستوانه وانکشتوان
 خصوصیه دستونه نک و یوگسک اسم خاصی در خربنده ده کی با
 دخی بو باور خربنده مطلقا خربلیچی به دیرلر خربنده خصوصیه اول
 خدمتی عادت ایدن کسه نک اسم خاصی در قاعده نسبت لازمه
 ایکی قسمدر بر قسمی نسبت جلییه در و بر قسمی دخی نسبت غیر جلییه در مذکور
 بای نسی نک مدلولی نسبت لازمه مطلقا جلییه اولسون دیده وک

اولان کی غیر جلییه ده اولسون دسته اولان نسبت کی خصوصیه
 نسبت لازمه جلییه لغت فارسیده وادساکنه دلالت ایدر
 آخر اسم لاق اولدوغی حالده هندونک نیکونک آخونده غی واد
 کیه مندی مطلقا دیار منده منسوب اولاندر هندوشول چل
 مخصوصدر که مذکور دیاره اختصاص جلییه واردر عرب و عجم و ترک
 و دیلم کی که هر برسی بر جمل خاصه مخصوص اسم در اول سبیدندر که تیغ
 دیرلر تیغ هندو دیرلر عربستان عجمستان دیلمستان ترکستان
 و ندو کی کیه هندوستان و نور مندیستان و خزر و میستان
 و مندو کی کیه هندو و نکشتانی مذکور دیارده در مندی نک او یله وکل
 غیری دیارون و اروپ اول برده لوطن ایدره نه مندی دیرلر
 رومی ده ده او یله در فایده ستان لغت فارسیده مطلق برده و مرلر
 شول برده دیرلر که منشأ اوله مثلاً گلستان کل بتن برده دیرلر خلستان
 خما بتن برده دیرلر درختان انج بتن برده دیرلر قوخلو چچکل اولان

یرہ بوستان دیر لہ بویہ کہ قو خود در مستاء اولدوغی اعتبار یلدر
 سوق معمودہ بز ازستان دید و کبری طایفہ بز ازک صنعتلرینک
 روایی و کند و لک و حالہ نشو و نمایی و نذہ اولدوغند او تریدر
 کابستان و زابستان دخی هندوستان کبی در اصلی کابکستان
 در و اولک اظهار نذہ ثقلت اولدوغند و تری حذف و لشمدر
 فایده اخوی نیکونک اصلی نیک در مقابلی بدورنتہ کہ بو بیتده واقع
 بیت ہر کہ او نیک کند یا بد نیک و بد ہر چہ میکند یا بد نیکی یولکدر
 آخرندہ کی یایی نسبت در نیکو مقابل زشت در کوچک کلمہ کی معنائیکوہ
 وار در چر کلمکدہ کی معنائشت وہ وار در جینی حالت لدر کہ اول
 و او ساکنک مدلولی و لشمدر در نیکی ایلہ نیکونک فرقی ہندیلہ ہندونک
 فرقی کبی در لفظ نیکو د ن کاہ اولور حرف یایی حذف ایدر لرنکو دیرلر
 نتہ کہ بو بیتده واقع در بیت ہر کہ شان کندان کہ او کویدہ حیف
 باشد کہ جز نیکو کوید تحقیق مذکور معنایہ دلالت فی الحقیقہ بالکوز او

ساکنک و کلد ریلکہ و اولہ یانک مجموعک در اول و او دن صکرہ
 بر یای ساکن وار در حذف و لشمدر نیکونک و ہندونک اصل
 نیکوی و ہندوی در بر شبہ اضافت مقامندہ اول یایی اظہار
 ایدر لرمثلاروی نیکوش و موی ہندوش دیر لرننتہ کہ بو بیتده واقع
 بیت اگر آن ترک شیرازی بدست اردو لارا بخال منڈوش
 بخشم سمرقند و بخارارا یای وصفیت ایراد نہ حاجت اولیجا قند
 کوہ حرف یانک اظہاری لازم اولور مثلاً نیکوی دیر لرننتہ کہ بو بیتده
 واقع اولبدر بیت نکوی کردن اندر حق کرکان ہدی باشد بجای
 کو سفندان حق مقام نیکی ایدی ضرورت شواققنا سید نیکونک معنا
 سندہ استعمال و لشمدر قاعدہ لغت فارسیہ وہ ہر یا کہ الفذن
 یا و او دن صکرہ واقع اولہ حذف اولور مثلاً جا پاوشا اژدہا دیرلر
 اصلی جای پاوشای اژدہای در جوہر و مو دیرلر اصلی جوی روی
 موی در اضافت مقامندہ توصیف مقامندہ مذکور یایی اظہار ایدر لر

مثلا روی تو موی خوب و برلریای وحدت الحی اید بیک
 اولیای اظهارید لر نه که واقع اولبد **ریت** اثر و پایی حلقه
 کشته خفته زیر دامنم . زان بچشم ترسم آکه کرد و اثر در پای من .
 اثر و پایی ده کی بانک اظهار نه سبب یای وحدت کجای در اثر و پایی
 ده کی بانک اظهار نه سبب اضافت در **قاعده آخری** سابقا بیان اولد
 پایی نسبت کاه اولور تشبیه قصد ایدر لر مثلا کوزه بکزد و کیچون بکار
 چشمه و برلر نشان هدف در او کاشیها ^{علامته} نشان و برلر کان یای در
 مستقب یاینه تشبیها کانه و برلر خان کاربان سرای در او خانه ویدر
 او که تشبیها در آستانه ده آشیانه ده و آوازه ده ده حال بومثال
 او زر نه در **نمته قاعده مذکور** کاه اولور الف و نون زیاده ایدر
 یای نسبت ده زیاده ایدر کجایی که سابقا بیان اولبد لر سرری نه
 ایدر کی ده عیان اولبدر مثلا دیو تشبیه ده دیوانه خانه تشبیه ده
 جانانه و برلر مذکور حرف بانک مدلولنده قوت اولد و غندن

اوتری نه که مقدمات تحریر و تقریر اولمشنده مقام تشبیه ده اوینی
 ایراد ایدر لر یایی نسبتی ایراد **اثر قاعده آخری** معنای نسبت
 بمبالغه قصد ایدر بیک مذکور یایی نسبت آخونه بر نون ساکنه زیاده
 ایدر لر مثلا انگشترین زمین بالین و برلر اصلی انگشتری زمی
 پایی در انگشترینک سابقا بیانی اولبدر اما معنای زمی زمه منسوب
 زم برودت در زمستان دید و کلری فصل شتایه اول اعتبار له در که
 هنگام برودت در ارضک طبیعتی برودت او زر نه اولمغین زمه
 نسبت اولمشنده معنای پایی منسوب در بال قول باشی در که ترک
 او که او مزباشی و بر یصد و غه بالین دید و کلری باله نسبتی اولد و
 غندن وتری پوستین ده میشین ده پشمین ده لعلین و زرین
 زیرین ده رنگین ده سیمین ده روپین ده آهنین ده چرکین
 برین ده زیرین ده برزین ده اولان نونلر ده خنی مذکور نون دره
نمته قاعده مذکور نخستین ده اولان یا و نون ده مذکور یا و نون

اصلی نخست در معناسی و کدر نخستینک معناسی و کدنگی در فایده
 فوزین مذکور جنسند و کلد را اصلی برزین در لغت فارسیه ده
 بایسی فایده تبدیل شایع در اصحاب انش کرده نک معظم لرند این
 مجوسی رعایت و اول وینک تر و یکنده عنایت اید نلک بریدر
 نته که بو بیتده واقع در بیت خلیل و ارشکسته بتان باطل را •
 دل مخالف او شد پراز و برزین شعبه شول یا که مبدعه و ک
 که یکدر آخونه لاحق اولور وخی معدود معناسی افاده ایدر اصلی یا
 نسبت در اول معدودی عدد مذکور نسبت تعیین ایدر یک معناسی
 که بر در یکی اول معدود در معناسی برسنه در بو فرق معیاری اولدر که
 تعداد مراد اولسنه یک دو سه و نور یکی دو سه و غر معدود و ن
 اخبار قصد اولسنه یکی را دیدم و نور یک را دیدم و غر یکس و نور
 یکی کس و غر فایده ذات مهم یکی نک منومنده مأخوذ در کسک
 وخی مدلولی ذات مهم را اول سبیدن این جمع ایتمز لر بورادون

ظاهر اولدی که مذکور یا نک مدلولی جزو نسبت و کلد بلکه معناسی
 نسبت و ن تحصیل اولور بر معنی در اول سبیدن مزبور یا یای
 نسبتک شعبه سی عدد اولنق انب در نخستین ده کی یا وخی فی الحقیقه
 یای نسبی نک شعبه سی اولان یا در نخست له نخستینک حالی یک اید
 یکی حالی کبدر معناسی رابع و حدت در که مقابل کثرت در لغت
 فارسیه ده اول معناسی افاده قصد اولسنه آخر کلمه به حرف یا الحاق
 ایدر لر لسان عربیده اولایدون تنوینله تغییر ایدر لر عرب بر مقام
 و یکجک برده مقام دیر غم مقامی دیر نته که شاعرک بو بیتده ظاهر
 بیت بزم دو جمشید مقامی که دیده جای دو شمشیر نیای که دید
 معناسی خامس ایهام در مقابل تعیین در اول معنی افاده اولنق قصد
 اولسنه فارسی عبارتله آخر کلمه به حرف یا الحاق ایدر لر لسان فارسیه
 بو یا لسان عربی دکی تنوین تنکیر بر نه در بر جنسند فو غیر معین مراد
 اولب اول معنی و ن تغییر قصد اولسنه اول جنک اسنک آخونه یا الحاق

ایدر عرب تنوین تنکیر کتور مثل ارا المرنده آز و چوق جنس فرق
 سنه یو قدر و یک یوده عجم میان ایشان فرق نیست و در عرب
 لیس بنهما فرق دیرنه که بو بیتده واقع در بیت فی المثل در میان
 این دو کمال نیست فرق بموی چیده مراد شاع کلام مذکور دن
 فرق واحدی ننی و کلد و الا غرضی که جنس فرق ننی در حاصل اول و زیر
 اول تقدیر جتنی وحدت احتمالی اول و وحدت نفی جنسک نفی مستلزم
 و کلد زیر اکثرت ضمننده ده بولنور بلکه مرادی فرد غیر معینی ننی در او
 نفی جنسک نفی مستلزم در زیر جنسک وجود نه لا علی التیقین فردک
 وجودی لازم در بوقاعده نکره سیاق ننی ده عموم افاده ایدر دیگر
 محله تحقیق اول منشدر یای وحدتله یای ایها مک فرق بوراد ن ظاه
 اولور بری سنده معتبر اولان همان فردک و صدق در تعینی عدم تعینی
 منظور و کلد اول بری سنده معتبر اولان همان فردک ایهای در و صدق
 جتنی منظور و کلد **فایده** فرق نیست فرق نیستک را سنده فرق ننی

وار در پو جهندن که فرق نیست و یک ابتدا جنس فرق ننی ایدر
 فرق نیست و یک ابتدا اول جنس دن فرد غیر معینی ننی ایدر ننی
 جنس اولک نفینه لازم بکلور ننی جنس مراد اولان یوده عبارت ثانیه
 ابلغ در عبارت اولی دن کنایت حقیقت دن ابلغ اولدوغی کبی
 زیرا معنای مراد اول تقدیر جده و لیلله افاده اول منش اولور سم احتمال
 وار در که ننی جهندن مراد فردک ملک نفی اوله زیرا فردک ملک
 تنزیل ایدوب و ندن اسم جنسه بغیر ایتمک بلغانک اعتبار اتنده وارور
 فرد غیر معینی ننی ده بونک کبی احتمال یو قدر اول سیدن عبارت
 اولی نک معنی مراده دلالتنده بونک کبی احتمال یو قدر نوع ضعف
 وارور معاونه قرینه احتیاج وارور عبارت ثانی ده اول حالت
 یو قدر **نمیه** اول یکی معینک که بری وحدت بریسی ایهام در هر
 برندن اوج معنی متنوع اولور معانی فرعی که اول یکی اصل منشعب
 اولور النی در اصل اولدن متنوع اولان شعبه لر بوندر قلت کثرت

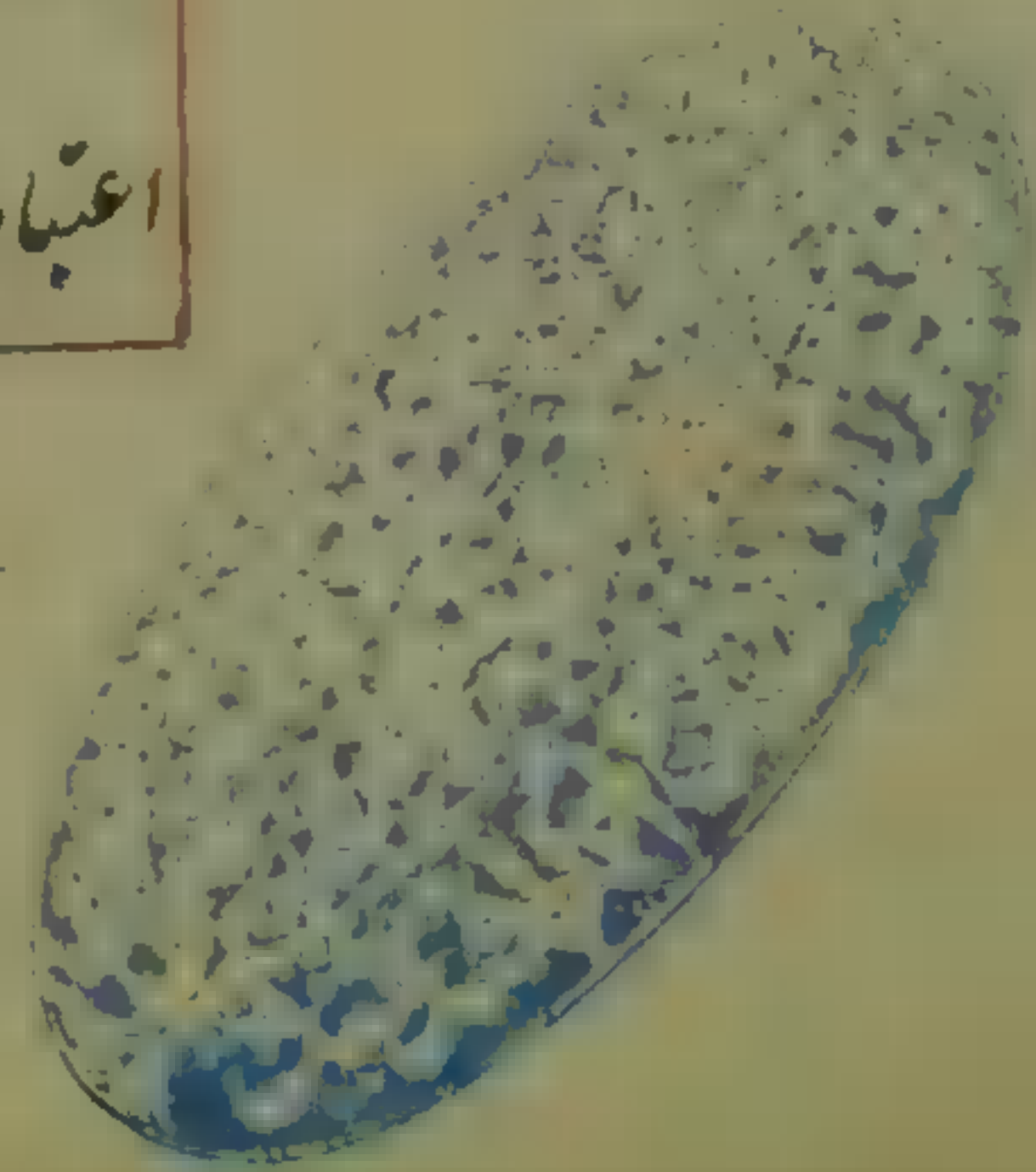
غایت **شعبه اولی** ته که لسان عربیده تنوین و حد تک قلت
 اراده اول نور و حد تک قلت اور تا سنده مناسبت ولد و غنک
 او تری لسان فارسیده وخی اول یا یله که وحدت و لالت ایدر
 معنای قلت اراده اول نور ته که شاعرک بو کلامنده نظام در
بیت فی المثل در میان این دو کمال نیست فرقی مکر بموی چند
 فرقی دکی یای وحدت دن مراد قلتی فرقی لسان ترکیده وخی
 بو عبارت وار در عبارت بر ایله قلت اراده ایدر لر بر قاج قل
 دیر لر لفظ برون و فرقی دکی یای وحدت دن مراد مقابل کثرت
 اولان و کله زیر معنای چند و قاج ده اولان کثرت ادکا
 منافعی در بلکه وحدت قریب اولان قلت در وحدت حکمند قلنشد
 او کا غایت قریب اعتبار یله **شعبه ثانیه** ته که لسان فارسیده احد
 صدینک عبارت قی اچون استعاره اول نور لسان فارسیده
 وخی بر شیک ^{لفظ} صدی اچون استعاره اول نور بو قاعده یه بنا مذکور

یای وحدت معنای کثرت اراده اول نور ته که بو بیتده واقع اولمشد
بیت چو لشکر بیدان نوازش کری • بکین لشکری کشت هر
 لشکری • لشکر ثانی ده کی یا نسبت در شکر اول ده کی یای وحدت
 کثرت اچون استعاره اولمشد شاعرک مرادی افراد لشکر دن فرد
 باشقه باشه بر چوق لشکر اولدی و یکلر **شعبه ثالثه** ته که تنوین وحدت
 غایت قصد اول نور مثلاً جنس حجاب دن بر نوع غیب و یکتا برده
 غشا و ده نور قال الله تعالی و ابصار سم غشا و ده معنای مقصوده
 مبالغه که مقامه مناسب در ابلغ وجه اوزر نه حاصل اولور تنوین مذکور
 نوع غیب مراد اولی حاق لسان فارسی ده وخی اول یا یله که وحدت
 و لالت ایدر غایت قصد ایدر لر لفظ آتشی ده کی یا یکی که بو بیتده
 واقع اولبدر **بیت** باز آن می که ندیدش فلک خواب آورد
 آتشی که نمیر و هیچ باب • لفظ می دکی یای وحدت در لفظ آتشی
 ده کی یا ده یای وحدت در اما عبارت اولی ده اول یا حقیقتی اوزر

مراد شاعر کندی شول برای که فلک آبی دوشنده کورش
 دکلرد مک در عبارت ثانیه استعاره اولنشد معنی غایت چون
 مراد شاعر غیب و دکتوری که هیچ بر صویله سوینمزد مکرر **تتمه تیسرین**
 اصل نایند متون اولان شعبه لر بوند در **تخمیر تعظیم** **توییل** شعبه اول
 نه که لسان عربیده تنوین تنکیر له تخمیر قصد اولنور لسان فارسیده
 دخی اول یایله که تنکیر دلالت ایدر تخمیر قصد اولنور لفظ خوی ده کی
 یاکبی که بوبیتده واقع اولبد **ر بیت** تو اور دی اورا بدین دستان
 و کر نه خری بود در سیستان حرف یادون بوراده معنای وحدت
 قصد اولنشد کلد قصد اولنما غک دخی و چی یوقدر زیر اول تقدیرجه
 فایده خبر بولنور نه لازم فایده خبر مخاطبک معلوم در اول امر لرک
 ایکسنی فاده به صلاح حتی یوقدر بلکه حرف مذکور ایهام اچون ایراد
 اولوب اولکله تخمیر قصد اولنشد رایهام له تخمیرک مناسبتی ظاهر در شول
 اعتبار له که ایهام وجو تعیین دن عاری اولمه سنی فاده ایدر مبهمک

شعبه ثانیه

شعبه ثانیه نه که لغت عربیه ده تنوین تنکیر له تعظیم قصد اولنور لسان
 فارسی ده دخی اول یایله که تنکیر معنای فایم اولور تعظیم قصد اولنور لفظ
 جایی ده کی یاکبی که بوبیتده واقع اولبد **ر بیت** کس نی کسانی و من نی
 کسم کرم دست گیری بجایی رسم لغظنی دن بو معناده مراد مطلق
 منزه دکلرد بلکه منزه عظیمه و تحقیق مذکور یادون وحدت اراده ایتمکله تعظیم
 قصد اولنمقدن ایهام اراد ایتمکله تعظیم قصد اولنمق اولی در اگرچه ایکسنی
 قصد تعظیمه وسیله اولور معنای اولده وسیله لک نظام در اما معنای
 ثانیده بو اعتبار له در ایهام و تعیین حدون که تعیینی اونی مستلزم و مبهمک
 تجاوزن ایهام ایدر وجه اولویت و لدر که بو طریق قصد تعظیم ده مبالغه
 ارثوقدر اول سبیدن مذکور حرف یانک معنای سنده معنای تعظیم
 اصل ثانیه نک شعبه لرندن غیر اولنمق انسب کورلدی **فایده** معنای کمر تله
 اگرچه مذکور معنای مشترک مطلق زیاده ده او نده کی زیاده زیاده فی
 الکم در بونده کی زیاده فی الکلف در مقابله ای اعتبار یله بری برندن امتیاز

از انوار و عظمت شاهانه لایق اولان و صاحب مدد

ری دخی ظاهر اولور تکثیرک مقابلی تعلیدر تقطیمک مقابلی تحفه در **شعبه ناله**
 نه که لسان عربیده متون تکثیرله تهویل قصد اولور لسان فارسیده دخی
 اولیایله که تکثیر مقامنه قایم اولور اول معنی قصد اولور مثلاً قوتیج اژده
 دیجک یرده اژده بایی دیرلر نه که شاعک بو بیتنده واقع اولمشدر
مید اژده بایی حلقه کشته خفته زیر دامنم زان نجیم ترسم آکه کرد و اثر
 اژده بایی من معنای **سایس تعلیق** حرف یا آخر فعل ماضی به لاق اولور
 اول فعلک معناسنی تجزیه کن که قطع او زرنه خبر در تعلیق صرف ایدر مقام
 تجزیه ده بود و نور که معناسی اولدی در مقام تعلیق ده بودی و نور که معنا
 سی اولاییدی در نه که بو بیتنده واقع در **بیت** اگر شاه را شاه بودی پدر
 مرا بر نشاندی بران تحت زره مذکور یا آخر فعل ماضی به لاق اولد غنیلین
 آخر فعل مضارع ده لاق اولور اونک معناسنی دخی تجزیه کن تعلیق صرف
 ایدر شول معنایی افاده ایدر که لسان ترکیه اولندن یدر لفظیله یا خود
 ایدر لفظیله تعبیر ایدر مثلاً تجزیه ده استر دیر لرجم خواهد دیر مقام تعلیق ده

استر دی دیر لر جم خواهدی دیر نه که بو بیتنده واقع در **بیت**
 شتی کر تو ترسان بود خواهدی که در کام شیران نهان باشی
فایده مذکور حرف معنای تعلیق افاده ایدر و کنندن او تری در که
 لاق اولد دخی البتده سیاق شرط ده واقع اولور وقوعی بریشی
 احوک وقوعنه معلق اولمین فعلک آخر نه داخل اولور **شعبه لسان**
 فارسیده معنی منی اچون مخصوص داده یو قدر اولنکچون شفه صیغه دخی
 تعیین اولنما مشن در معنای تعلیق نوع مناسبتی اولد و غندن آخر نه مذکور
 حرف تعلیق لاق اولان کلمه مقام منی ده استعمال ایدر تعیین مراده
 دلالتی قرینه حالیه به حال ایدر مثلاً نولاییدی دیجک یرده چه بودی
 دیرلر نه که بو معرعه واقع در **مصرع** چه بودی کر نبودی آشنایی
شعبه اخی معنای تعلیق معنای ترتیبی متضمن اولد و غندن او تری مذکور
 یا که آخر فعل ماضی به لاق اولور ترتیب مجرد اچون دخی استعمال اولور
 نه که بو بیتنده ظاهر در **بیت** جو بر سنک سودی سم سر مه رنگ بوزنک

رفتی چکا چاک سنگ عبارت چو دلالت آید که شاعر تعلیق معنی
 سنی قصد ایتما شد بلکه ترتیب معنی سنی قصد ایتم شد مراد وی فعل
 اول بولند و غی کی فعل ثانی ده بولند و بلا تعلق و لا تراخ و مکرر معنی
 قصد اولیجاق بو غرض حاصل اولی معلق علیهاک وجود ندن معلقک
 وجودی مترانجی اولیجایز در تته مذکور یا نه که مقام تعلیقده هم شرط
 هم جزایه لاقی اولی مقام ترتیب ده و غی هم مرتبه هم مرتب علیها لاقی
 اولی **شعبه اخیری** مذکور یا معنای تعلیق فاده اند و کند اوتری
 خصوصیل و صیت و سپارش مقامنده استعمال اولی نور اول معنای
 حاصل ایراد اولی نور مخصوصه خوف مذکور اول امره لاقی اولی نور ماضیه
 مضارع لاقی اولی معنای امری منجز حالی دن معلق استقبالی یه
 نقل آید و صیت و سپارش معنی حاصل اولی نور مثلاً امر تجیزی ده
 بین **نمای** دیر لایر تعلیق ده بینی و نمای دیر لایر نه که بو بیتده واقع
 اولی در بیت اگر در راه بینی شاه نور **بشاه** نو نمای ماه نور **اولی**

تعلیق

معنای سابع **مالد** برایشک آخری نیه واره جانغی بر امر چون منتهی اولی
 یا نیه لایق آید و کنی مراد آید لایق لفظ مصدر کخ نه برای ساکنه الحاق
 آید لایق اول مقصود اولان معنای فاده آید مثلاً یحک و یحک و یک
 یروده خورونی کشتی دیر لایق معنی لایق سو یملکه لایق کلام یکله منتهی طعام
 و پلنکه مستحق کسه کشتی که جکه رفتی دیر لایق نه که بو بیتده واقع در
بیت گذشته خود گذشت و بودنی بود **پشمانی** نمیدارد کنون
 سود **فایده** مذکور یا نک **مصدره** اختصاصی اولی فاده اند و
 معنای مصدر و غی فاده اند کچون بعضی لایق یا یی مصدرید
 ویدیلر معنای صائیلر اول کلامی توجیه قابل مذکور یا نک
 مصدره انتسابی و آرا **فیدیل** البطلان و رافاده اند و کی معنی خوف
 مذکور معنای مصدری و کله ذکر اولان **نمای** منساب لفظی و انتساب
 معنوی و کله مذکور یا نک فاده اند و کی معنای مذکور انتساب
 یو قدر اول سبیدن معنای مزبور اصول معانیدن عدا اولندی

معنای سابع

معنای نسبتک شعبه سی اعتبار اولندی **معنی** ثامن تنی در بو معنایی فاده
 ایدن لغت فارسیه ده فی الحقیقه حرف نوذر مفتوح استعمال اولیجاق
 آخونه بر ما ساکنه کتور لر نه دیرلر کسور استعمال اولیجاق آخونه بر
 یایی ساکنه الحاق ایدر لر نی دیرلر یوق و یجک یرده عجم فی دیرنه دیر
 یو قدر و یجک یرده نیست ویر اول برنی استعمال اتیز بوراون
 اکلنور که حرف یانک و خلی مذکور معناده حرف مانک و خلی کبه
 و کله بعضی مخلده آن سوز معنای اولمازش بو اعتبارله مذکور حرف
 مزبور نسبت جایز اولدی **قاعده** نیست مقابل مست درستی و اراق
 نیستی یوقلق در نیست مرکب در کلمه نفیل کلمه رابطه دن اصلی فاست
 در ترکیب اولیجاق الف حذف اولمشدر اوست دن حذف اولدوغی
 کبی که اصلی اوست در مست دخی مرکبدر مذکور رابطه یله عبارت
 ماون که معنای وجوده فی الجمله دالاتی واردر اصلنده ایکی الف واردر
 ترکیب اولیجاق ایکسیده حذف اولمشدر **قاعده** استک معنایی دوز

هستک معنایی واردر مجازاگاه اولور مست معناسنده است
 استعمال اولورنته که بو بنیده واقع اولبد **ریت** جهان کچه سراسر
 لاله زار است برهنه پامرو انجا که خار است مراد شاعر یا لک
 ایاق کتمه شول یره که دکن و لدر و یجک و کله ریلکه دکن واردر و یجک
تحقیق لغت فارسیه است رابطه اید و کنه رئیس الحما ابن سینا
 اشارتده تصریح ایشدر شول مقام ده که بو کلامی ذکر ایشدر و قد یخذف
 ذلک یعنی اللفظ الثالث الدال علی معنی الاجتماع بین الموضوع والمحل
 فی لغات کما یخذف تارة فی لغت العرب الاصلی قولنا زید کاتب و حقه
 ان يقال زید هو کاتب و قد لا یکن حذفه فی بعض اللغات کما فی الفارسیه
 الاصلیه است فی قولنا زید پیر است و هن اللفظه تسمی رابطه مذکور
 عبارتک رابطه اید و کنه غافل اولد و غندن و تری بعضی فاضل اعجاز
 که میر صدر الدین محمد عنوانیلد بین الانام اشتهاری واردر شرح تجرید شایه
 سنده زید مست زید نیست ذکر رابطه دن خالی در ویشدر فاضل مذکور

معارض مشهوری جلال الدین و دانی کلام مزبور که رنده بوینه
 یا زمشدر عدم ذکر رابطه فیما لایدل علی انتباهها علی انهم یوقولون
 زید موجود است زید موجود نیست و نیک و نیک منبای کلامی است
 رابطه اولی و لایق در **تمه** ابن سینا کلام منقولی یکی مقدمه مشتمل اوله
 برسی بود که عبارت است لغت فارسیده رابطه در برسی و نیک مزبور
 لغت ده رابطه حذف و لایق جایزه و کله بر او یکی مقدمه نیک ترتیبی اقتضا
 اندی که سابقا تقریر و تحریر اولند و نیک کی هست ده است ده مرکب
 اوله لر بر جزو لری است اوله **قاعده** لغت فارسیده هستی اید بود نیک
 معنی لری بری برندن ممتاز در هستی نیک معناسی نه که سابقا تعیین بشین
 اولندی و ازلق در بودک معناسی اولق در که عرب دلنده اول معنادن
 عبارت کونله تغییر اید لر وجود لفظی کون لفظیه مراد قدر سید شریف که حاشیه
 تجرید هستی اید بودنی فرق انیموب وجود کون تفسیرنده یکی سنی بله ذکر
 ایشدر اصابت تمامشدر **تحقیق** معناسی هستی معناسی وجوده مغایر اید کون

دلیل قاطع بود که است رابطه در موجوده لایق اولور اگر هستی نیک
 معناسی وجود معناسی اولایدی موجوده لایق اولان رابطه هسته
 لایق اولور وی نه که بوده لایق اولور معناسی بود معناسی وجود او
 لدر و غیچون **قاعده** لسان عربده وجود کونک تامه سی ناقصه سی اولدی
 کبی لسان فارسیده و نیک بودک تامه سی واردر مثلا زید کاتب بوده ویر
 عجم عبارت بودی کاش تامه مخلنده استعمال ایدر کانه ناقصه مخلنده ده
 استعمال ایدر صاره معناسی اراده الله شد ایدر مثلا عرب
 زید کان فقیر اصار غنی ویر عجم فقیر بود غنی شد ویر اما لسان ترکیده بود فوق
 بودر کان معناسدن ایدر تغییر ایدر صاره معناسندن اولدیله تغییر
 ایدر مثلا فقیر ایدی غنی اولدی ویر لر **قاعده** عجم بود قدر دید و کی بر نیست
 دید و کی کبی و کله و یک یوده ده نیست ویر مثلا فقیر و کله و غنی در
 و یک یوده زید فقیر نیست غنیست ویر معناسی نیندن عرب لیس ایدر تغییر
 ایدر زید لیس فقیر ویر معناسی اولدن لایله تغییر ایدر اولنده شک بود قدر

ویک برده لاریب فیہ **دیر قاعده** لغت فارسیہ ده معنای ننی
 اکنون که لسان عربی ده کی لم معنی در نون مفتوحه وضع اولمش در مذکور
 چنانکه فعله داخل اولور اول فعلک معنای فاعلند ننی اید متصل است
 اولیجاق حرف یا یا احتیاج اولر مثلنداد و ندید دیر لاما چنانکه
 فعلند منفصل است استعمال ولنه آخر نه حرف یا الحاق اولنورینه
 و نور حرکت اصلیه سی که فتح ایدی کسره به تبدیل اولنور **قاعده** او
 مذکور حرف ننی داخل اولیجاق حال ذکر اولان منوال و زرنه در اما
 اسم داخل اولیجاق اول اسم اگر مشتق ایسه دان یکی بینا کی حرف
 نیک آخنده الف زیاده ایدر لانا دان نابینا دیر لاندان بینا
 و مر لرا آخنده حرف با زیاده سیده استعمال اولنور نه دان بینا
 و مر لرا اگر مشتق و کل جامد ایسه اوج حالند خالی و کله بری بو که اول
 اسمک ملولی ذات محض اوله سر یکی در یکی بریده بو که ملولی وصف
 محض اوله ریب یکی شک یکی بری و انی بو که ملولی ذات موصوفه

اول بر وصف زایده اسم مذکور ده ضمنا دلالت اوله مردکی زن
 قسم اولدن و ثانیدن اولان اسم مزبور حرف نه یا لکر داخل
 اولور نه الفله داخل اولور مثلنسر و نیا نزیبا شکیبیا و مر لرا نسر
 ناپی نازیبا ناشکیبا ده و مر لرا نسر و نه پای نه شکیبیا دیر قسم
 ثالث دن اولان اسم یا لکر داخل اولر نیا الفله یا یایله داخل اولور
 مثلنسر و مر لرا یا نمر و یا نه مرد و دیر لرا **قاعده** اخوی مذکور نون
 الفله یا دن منور اولد و غی حاله لسان عربیده کی لم معنی سنی افاده
 ایدرنه که سابقا اشارت اولمش در مثلاً عرب لم یضرب و یرغم
 رزو و پراوردی و یک برده منور اولمیلوب یا یایله بله اولیجاق
 لسان عربی ده کی لامعنی سنی افاده ایدر نه آر در نه عورت در
 و یک برده لاریب و لامرأة و یرغم نه مرد و ست نه زن دیر الفله بله
 اولیجاق لسان عربیده کی لیس معنی سنی افاده ایدر مثلاً عالم و کله
 و یک برده عرب لیس بعالم لیس بصیر دیر عجم نادان و نابینا دیر

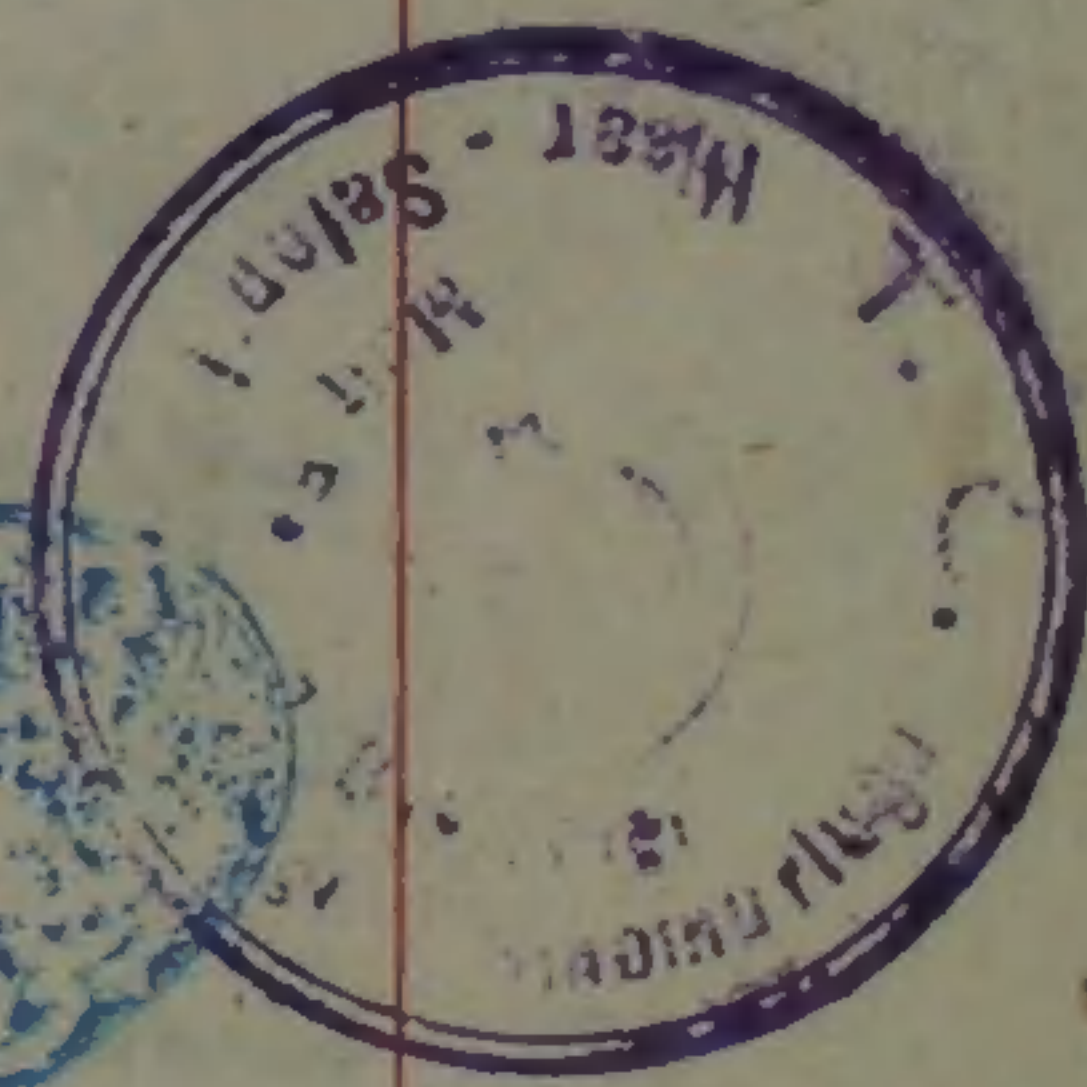
معنی ناسع افراد در بای مفتوحه که لسان فارسیه ده که معنای
 معینه دلالت ایدر مثلاً سنو کله کتدم و یجک یروده عجم بتور فتم ویر
 اول بانگ آخونه یای ساکنه لاق اولور فتحه سنی کسره یه تبدیل ایدر
 نون ننی ده کی کبی ونخی اول معنای معینک مقابلی که معنای افراد در
 افاده ایدر اول معنادن لسان عربیده و ون عبارتیه تغییر ایدر
قاعده لسان عربیده مذکور معنادن لایله ده تغییر ایدر مثلاً
 مشقت سز و یجک یروده بدون الحلقه ویر لایله کله ده ویر لایله
 و خولی مخصوص در دون لغظیده اولوره لا و اخل اولور مثلاً عجم بی من
 بی توبی او ویر عرب بدونی بدونک بدونه ویر نو محالده استعماله
 محال یو قدر **قاعده اخیری** نته که مذکور حرف با فعل و اخل اولور و
 مشتقه و اخل اولور مثلاً بز و دیز لایله بای مفتوحه ایلده بدان ویز لایله
 بو بادخی اونک شرنجه کدر اونی کوزه ورنه فعله و اخل اولور نه مشتقه
 و اخل اولور مثلاً بی زو ویز لایله و ان دیز لایله نته که مذکور با سایر

مثلاً و غیره و غیره

اقسام اسمیه و اخل اولور با سز و بازیب و غیره بازن و شوهر ویر لایله
 بو بادخی اولوره و اخل اولور بی سز و بی زیب و بی زن و شوهر ویر لایله
 بو مخصوصه بایله بی سابقاً مذکور اولان لایله بی کبی در جنس
 ناشدن اولان حرف یا که حرف زاید در اصلا دلالتی یو قدر نه
 مستقلاً نه متضمناً الی غیر معانی ون بر معنای کرکسه اول معنی مستقل
 اولسون کرکسه غیر مستقل اولسون اول سبیدن نه حرف مبانی
 و ندر نه حرف معانی و ندر بلکه سابقاً بیان اولنان فایده اچون زیا
 اول نور لسان فارسیده ننی اچون اولان نون مفتوحه نک و ننی
 اچون اولان میم مفتوحه نک آخونه لاق اولور شول وقتن که اول
 حرف اولی الف اولان کلمه یه و اخل اولور مثلاً کلمه ی و یجک
 یروده نیامد ویر لایله اصلی نامد در اصلی و زرنه استعمال اولور مثلاً
 کلمه و یجک یروده میا ویر لایله اصلی نامد و میمک فتحه سی و الفک مدینه جزو
 ثانی سی مالک الف محدود و کله بلکه الفه یا ون مرکب بر کلمه در تخم

اولمشر آخر کلمه ده اولان حرف یا نیک حذقی لسان فارسیه
 شایع در نه که سابقا ذکر اولمشر مانک اصلی فی الحقیقه مای در حرف
 یا حذف اولمشر قد نصلح ما قلمشدر سهولت تلفظا چون بر یا زیاده
 اولمشر در میا اولمشر در صورت مایه که لسان عربی ده صونک اسمی در
 اشباه و نده خلاص اولمشر تلفظ تمامی نک که آخر نده واقع اولمشر
 یا شاعری بوبیتنک بیت من این ابیات را بر دم تمامی به پیش
 حضرت مخدوم جانی آخر نده واقع اولمشر حرف و ف زواید و ندر
 ضرورت شعر چون زیاده اولمشر در بورساله که خیر له اتمام بولدی
 حرف اخیری تمامی بیانده تمام اولمشر

7846

Suleymaniye U. Kutubhanesi	
Kişin	İzmir
Yeni No	
Eski Kayıt No	704

سید القدر علی بن
عبدالله بن محمد
بن احمد بن محمد
بن احمد بن محمد
بن احمد بن محمد
بن احمد بن محمد
بن احمد بن محمد
بن احمد بن محمد

2